

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ad Leonem X. Pontificem Maximvm

[Straßburg], 1519

VD16 L 3409

Reverendo Et Vere Patri Svo Ioanni Stvpitio, Sacræ Theologiæ professori
Augustinianæ familiæ Vicario F. Martinus Luther discipulus, Salutem &
seipsum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34717

REVERENDO ET

VERE PATRI SVO IOANNI STVPI

gio, Sacrae Theologiae professori Augustinianæ

familiae Vicario F. Martinus Luther dī,

Scipulus, Salutem & seipsum.

EMINI REVERENDE PATER,
inter iucundissimas & salutares fabu-
las tuas, quibus mesolet dominus IE
S VS mirifice consolari, incidisse ali-
quando mentionem, huius nominis
pœnitentia, ubi miserti conscientiarum multarum,
carnificumq; illorū, qui præceptis infinitis eisdem
q; importabilibus, modum docent (ut uocant) con-
siderendi, te uelut e cœlo sonantem excepimus, quod
pœnitentia uera non est, nisi quæ ab amore iustitiæ
& dei incipit. Et hoc esse potius principiū pœniten-
tiæ, quod illis, finis & consumatio censetur. Hæsit
hoc uerbum tuum in me, sicut sagitta potentis acuta
coepiç deinceps cum scripturis, pœnitentiam do-
centibus, conferre. Et ecce iucundissimū ludum, uer-
ba undiq; mihi colludebant, planeq; huic sententiæ
arridebant & assaultabant, ita, ut cum prius non fue-
rit ferme in scriptura tota, amarius mihi uerbum, q;
pœnitentia (licet sedulo etiā coram deo simularem,
& sicut coactumq; amorē exprimere conarer) nunc
nihil dulcius aut gratius mihi sonet, quā pœnitentia

M A R T I N V S L V T H E R

Ita enim dulcescunt præcepta dei, quando non in li
bris tantū, sed in uulneribus dulcissimi Saluatoris
lēgenda intelligimus. Post hæc accessit, qđ studio &
gratia eruditissimorū uirorum, qui nobis Græca &
Hebræa officiosissime tradūt, didici, idem uerbum
μετάνοια Græce Metancea dici, a meta & noein, id est a post
resipiscē & mentem, ut sit pœnitentia seu metancea, resipiscē
tia.
μετανοεῖ tia, & post acceptum damnum, & cognitum erro-
resipiscere rem, intelligentia sui mali, quod sine mutatione affes-
ctus & amoris fieri est impossibile, quæ omnia Pau-
linæ Theologiæ ita respondent apte, ut nihil ferme
aptius Paulum illustrare possit, meo saltem iudicio
Deniqꝫ profeci & uidi, Metancean, nō modo a post
& mentem, sed a trans & mentem posse deduci (sit
sane uiolentum) ut Metancea trāsmutationem men-
tis & affectus significet, quod non modo affectus
mutationem, sed & modum mutādi, id est, gratiam
dei uidebatur spirare. Nam transitus ille mentis, id
est, uerissima pœnitentia, celeberrimus est in sacris
literis, ut quem phase illud uetus sum, olim significa-
uit, CHRISTVS exhibuit, & longe ante Abraham
quoqꝫ figurauit, quando transitor, id est, Ebræus
uocari cœpit, traiectus, scilicet, in Mesopotamiam
ut Burgen. docte docet, Huic & titulus ille psalmus
concinit, ubi Idithun, id est, transiliens cantator in-
ducitur. His inhærens, ausus sum putare, eos falsos
esse, qui operibus pœnitentiæ tantum tribuerunt,
ut pœnitentiæ uix reliquum nobis fecerint, præter

AD IOANNEM STVPIV M.

frigidas quasdam satisfactiones, & laboriosissimā cōfessionem, latino scilicet uocabulo abducti, quod pœnitentiam agere, actionem magis sonet, q̄ mutationem affectus, & Græco illi, Metanoīn, nullo modo satisfaciat. Hæc mea, cum sic ferueret meditatio, ecce subito cœperunt circū nos strepere, immo clangere, noua indulgentiarū classica, & remissionū buccinæ, quibus tantū non ad strenuum belli studium animaremur. Breuiter, neglecta ueræ pœnitentiæ doctrina, adeo magnificare præsumperunt, nō pœnitentiam, non saltem uilissimam eius partem, quæ satisfactione dicitur, sed eiusdem uilissimæ partis remissionem, ut nunq̄ sit ita magnificari audita. Deniq̄ impia & falsa, & hæretica docebant, tanta authoritate (temeritate uolui dicere) ut qui uel contra mutaret, statim hæreticus, igni deuotus esset, & æternæ maledictionis reus. Ego horū furori occurrere non potens, statui modeste eis dissentire, & in dubiū uocare eorum dogmata, fretus oīm doctorum, totiusq; Ecclesiæ sententia, quod etiam satisfacere melius sit, q̄ satisfactionem remitti, id est, in indulgentias redimere, nec est ullus, qui aliter unq̄ docuit. Itaq; disputationi, id est, summa, media, infima, omnia in malum capit is mei irritauit, quantum per hos, pecuniarum (heus animarū dicendum fuit) zelatores fieri ac perfici potest. Sic enim sua uissimi homines, crassissima astutia instructi, cum negare nō possint ea, quæ dixi singunt summi Pontificis potestatem lædi meis dis-

MARTINVS LV. AD IOAN. STVPIVIM.

sputationibus. Hæc est causa R.P. quod ego nūc in
ſceliciter in publicū prodeo, qui ſemper anguli ama-
tor ſui, & ipſe eligens ſpectare pulcherrimū noſtro
ſeculo ingeniōrū ludum, magis q̄ ſpectari & rideri.
Sed (ut uideo) oportet & Corchorū inter olera uide

Prouerbi ri, & nigrū ſtatui inter alba, decoris ſcilicet & Vene-
um χόσχορος τημ λαχάν
8015. ris gratia. Rogo itaq̄, has meas ineptias uſcipias,
& qua fieri potest induſtria, ad optimū Pontificem
Leonē decimū, transmittas, ut ſint ibi mihi aduersus
ſtudia malignantū, uice alicuius paracleti, nō quod
te mihi cōiungi periculo uelim, meo ſoliuſ periculo
hæc egiffe uolo. Christus uiderit, ſua ne ſint an mea,
quæ dixi, ſine cuius nutu, nec ſummi Pontificis ſer-
mo, eſt in lingua eius, nec cor regis in manu ſua. Hūc
em' expeſto iudicem e Romana ſede pronunciantē.
Cæterū, minacibus illis meis amicis, nihil habeo qđ
repondeā, niſi illud Reuchlinianū, Qui pauper eſt,
nihil timet, nihil potest p̄dere. Res nechabeo, nec cu-
pio. Famā & honorem, ſi habui, affidue nunc perdit
qui perdit. Vnū ſupeſt imbecille & affiduis fatigatū
incōmodis corpusculū, qđ ſi qua ui uel dolo abſtule-
rint (in obſequiū dei) forte una uel duabus uitæ ho-
ris me pauperiorem facient. Sufficit mihi dulcis re-
demptor & propitiator, dominus meus Iesuſ Chri-
ſtuſ, cui cantabo, q̄ diu ſuero. ſi quis autem noluerit
cantare mecū, quid ad me: ululet, ſi libet, uel ſecum. I
pſe dñs Iesuſ ſeruet te in æternū mi pater ſuauiſſime
Vuitenbergæ, die ſanctæ Trinitatis, M. D. XVIII.